

Alte Drucke

APOLOGIA || FRANCISCI || MONTANI PRO SOCIETATE || IESV IN GALLIA. || CONTRA ANTONII ARNALDI || Aduocati Parisiensis Philippicam. || Ex Gallico in ...

Richeome, Louis

Cracoviae, 1597

Caput LXI.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-154864

rectum & laude dignum, multò minùs sceleratum esse incipit. Qui S. Ludouico suaserunt, vt traiceret in Africam, vbi diem suum obiit, num accusantur à Gallis tanquam auctores mortis illius? minimè: sicuti neq; Iesuite à Lusitanis, quos à te accusari par non erat, etiam si aliqua suspicione hac in re laborassent.

CAPVT LXI.

Refutantur aliæ calumniæ ex Lusitania ab Arnaldo allatæ.

EX eodem regno aliam calumniam adfers, Iesuitas videlicet elaborasse, vt Doñus Antonius ex Lusitania eiiceret: Adeò p̄sperè, inquis, suscepto fungebatur munere, vt statim ab eius morte Antonius electus creatusq; Rex, habitusq; p̄ tali, ab omnibus planè Regni Ordinibus, toto eiiceretur cōtinenti, concitatis in ipsum vno eodemq; die, inaudita sanè defectione, portubus omnibus maritimis, adeò quidem, vt cogeretur dissimulato habitu supra 400. milliaria pedestri facere itinere. Te ipsum destruis & perdis Arnalde in istis locis incognitis, & semper profundius delaberis in noua mendaciâ. Iesuite vocationis suæ memores, controuersiam de successore Regni nunquam fecerunt suam, neque Antonius de Iesuitis hac in parte conquestus fuit, imò Hispani suspectos habuerunt nōnullos Iesuitas, velut fautores Antonij. Impostura igitur est & sycophantia id, quod scribis; quemadmodū etiam crassam ignorantiam olet, quod refers de quadringentis milliariis confectis ab Antonio per continentem versus mare. Nam Lusitania magnitudine Aquitaniam non æquat, & à Meridie ad Septentrionem nō potest habere centum & 42. milliaria, ab Oriente ad mare non habet 63. etiam si distantia sumatur à meta remotiore. In qua regione igitur confecit

Ignorantia Arnaldi cum calumnia.

Ec

pedes

pedes illa quadringenta milliaria & plura? Peragravitne vno mense totam Portugalam bis aut ter, vt celerius ad mare perueniret, cum recta ire posset eò quinque aut sex diebus? An verò regressus est ad montes Pyrenæos, ad Orientem, vt nauem conscenderet Vlissipone, quæ est ad occasum? Quanto tempore pedes confecit ista 400. milliaria, & quidem dissimulato habitu sub aliena larua: oportebat minimum insumere 40. dies: nullone modo potuit equum, solatium viæ & fugæ, tam longo temporis spatio sibi comparare is, qui Rex acclamatus & agnitus fuerat, vt dicis, *tribus Regni Ordinibus*? Quomodo pedes tantum itineris percurrit? Si dicis, per mare properando ad Terceras; admitto responsum; valde tamen mysticè & ænigmaticè loqueris, dum ais, Antonium eò iuisse sine equo in naui: vt peditem eò iuisse significes. Subtilius locutus fuisses, si dixisses ipsum 400. milliaria confecisse equo ligneo. A vero enim alienum nihil dixisses, si naui insulas Terceras petiit, quin necessitatem & calamitatem profugi clariùs ob oculos posuisses, maiore odio Iesuitis conflato, poëtasq; in hoc dicendi genere patronos & auctores habuisses, qui dicere solent, Græcos, qui Troiam exciderunt, eò delatos ingenti equo:

Instar montis equum, diuina Palladis arte,

Aeneid. 2.

Ædificant,

Ait omnium vatum præstantissimus: quid aliud indicatur, quàm numerosum exercitum ex Græcia magna classe ad Troiæ mœnia appulsum?

Post Lusitaniam aduehis nobis haud exiguas merces ex insula Tercera, quam perlustrasti somnians, passus in itinere naufragium modici illius iudicii, quod tibi adhuc supererat. En tua verba:

Verba Arnaldi. Pro Rege Antonio, inquis, stabant adhuc insula Tercera, quantius hercle illa momenti. Incole quidem omnes, Religiosi omnes, Franciscani,

ciscani,

ciscani, aliique summam Regis præ se ferebant obseruantiam ac reuerentiam: solum Iesuite, quorum instinctu reliqua regni defecerant, fulminare verbis in Gallos, & extollere Regem Philippum. Quid deinde? Cùm debuissent seductores isti in circumfluentem abiici Oceanum; sin minus, certè cunctis eiici insulis: satis visum fuit supplicij, si valuis obstructis suo includerentur Claustro. Hæcque ut gesta sunt, protixè deducuntur in historia, quæ Genuæ edita. At quid Iesuita postea? Ut visus venisse opportunitatis articulus, nocte intempesta portas obstructas demoliantur, hiatui autem opponunt sanctum illud Sacramentum altaris, deridentes nimirum Deum Opt. Max. abutentes sacrum mysterijs, pro flabello seditionis. Tandem postquàm Iesuitarum impulsu & hortatu copias Antonij profligatas, & 500. Franciscanos neci datos finxeras, his verbis fabulam finis: Ecce nobis præcepta Iesuitica: Occidite, trucidate, strangulate, excarnificate. Mira vbique est animi & lingue tuæ improbitas & petulantia; mira calumniandi & criminandi impotentia. Si summarium constitutionum Iesuiticarum legeras; ut quidẽ legisse videri cupis, meminisse debebas illius Regule: In Societate nec sit, nec sentiatur animorum propensio ad partem alterutram factionis, quæ esset fortassis inter principes vel Dominos Christianos; sed sit potius quidam vniuersalis amor, qui partes omnes (licet sibi inuicem contrariæ sint) in Domino complectatur. Quam Regulam si Iesuite diligenter obseruarunt; ut ego quidem minimè dubito; quomodo probabile sit Iesuitas in Gallos & in Dominum Antonium verbis fulminasse? Iesuite suas partes non interponunt; cùm de Regnorum successione certatur; sed illud vnum à Deo precibus contendunt, ut ille rerum summæ præficiatur, à cuius parte stet æquitas. Deinde peto abs te, ut paulò explicatius nobis declares, in quânam Historia id quod tu hic adfers legeris. Forte in illa quæ ex cerebri tui officina prodiit. Hoc ut suspicer, facit, cùm tua in hoc genere incredibilis commentan-

di industria, qua nemini facile cedis; tum Historia de rebus Lusitanicis, Italicè edita; quæ longè aliter quàm tu de Iesuitis loquitur, & quantas iniurias pertulerint in collegio Angrensi, quod in Insulis Terceris habebant disertè exponit. Quid verò ageres, si vna negatione omnes calumnias dissicerem.

Nihilominus posito Iesuitas ibidem Collegium habuisse, quodq; illis isthic degentibus Tribunus militum Strossius cum Gallis inuasisset illius insulæ incolas; quid propterea probabilitatis inest in eo, quod fingis, Gallos victores & superiores inclusisse Iesuitas quatuor muris, Iesuitasq; se ex carcere eripuisse, captosq; capi non potuisse? Quibus munitionibus, quibus armis & subsidiis, quo impetu & assultu effecerunt, vt victores succumberent victis, euentu planè inopinato & inexpectato? Si hoc nulla adhibita commemorabili causâ accidisse dicas, oportet vt fatearis, ingens à Deo pro causa Iesuitarum & innocentibus patratum miraculum, hostibus summo pudore affectis, quippè cælitus, non humanitus deuictis. Quod profectò abundè satis est, vt Iesuitæ hoc loco omnibus calumniis à te sparsis absoluantur.

Sed exposuerunt, inquis, sanctissimum Sacramentum altaris ad excitandas seditiones. Verùm hæc res neque ad seditiones excusandas, neque ad tuas criminationes confirmandas valet. Est enim Sacramentum pacis & vnionis: Si dixisses Iesuitas ad arma conclamasse, ad rapinas, & cædes instigasse, armatosque discurrisse, nō parum verisimilitudinis figmento tuo accessisset; sed ita agere & loqui, vt tu agis & loqueris, nihil aliud est, quàm *Arnaldicè* agere & loqui: perinde facis, ac si diceres, Iesuitas seditionem excitasse tunc, cum in genua prouoluti, pectora concutiebant, Deoq; pro pace & salute communi supplices sese coram sanctissimo Eucharistie

tistia sacramento prosternebant; quę omnia à seditione cō-
 citanda immanè, quantū discrepent. Dicere etiam, tumultus
 & turbas cieri tunc, cū Sanctissimum Sacramentum
 populo adorandum exponitur, calumnia est hæreticorum
 & Machiauellistarum, quibus solenne, *sediciosum* existimare
 omne illud, quod ipsis displicet, etiamsi dictu factuque sit
 sanctissimum & vtilissimum: quin eò miseriarum iam perue-
 nimus, vt verba facere ex loco superiori contra hæresin, a-
 theismum, hypocrisin, periuriā: orare item, confiteri, soda-
 litates instituere, supplicationes obire, oratoria piè frequen-
 tare, fœdera iungere Religionis tuendæ & propagandæ
 gratia, & id genus alia, iudicio etiam illorum, qui Catholici
 videri volunt, licet solo nomine tales sint, censeantur ad se-
 ditionem & ad euersionem & perniciem Reipub. pertinere,
 vt iam impleri videatur illud Isaia: *Vae vobis, qui dicitis malum*
bonum, & bonum malum. Ergo quando filij Israël pressi cala-
 mitatibus efferebant arcam fœderis, quando Summus Pon-
 tifex secedebat in tabernaculum, quando S. Bernardus ma-
 nu tenens sanctissimum Sacramentum adiurabat Comitem
 Pictauiensem schismaticum, ad seditiones signum edebatur:
 Supplicationes & processiones, quas instituerunt Catholi-
 ci, & quidquid boni deinceps facient ad implorandum au-
 xilium diuinum contra fidei hostes, erit seditio, sententiā i-
 storum filiorum pacis? Profectò, si in hanc partem omnia
 interpretemur, quæcunque sancta sunt, profana fient, pie-
 tas omnis suspecta, quoduis opus pium & præclarum, odî-
 osum erit; arma spiritualia, quibus pugnat contra hostes Ec-
 clesia, & pleræque ceremoniæ sepelientur & abolebuntur,
 vt iamdudum Ministri optant; obliterandus erit funditus
 cultus diuinus, neque ampliùs sacrum faciendum, ne sedi-
 tionis suspensionem commoueamus, vti Genue factum vi-
 demus multisque locis Germaniæ, in Angliā & alibi, vbi fa-

*Fruclus Machi-
 auellismi.*

*Isaia 5.
 1. Reg. 4.
 Guill. Abbas in
 vita S. Bernad.
 Theobal. Epif.
 in vita S. Guill.*

cere sacrum, crimen læsę maiestatis reputatur.

Sed quid hęc vocas, *excitare seditionem*? Num militibus clasicum canere, vt Tribunum Strossium, qui cum suis in insulam penetrabat, fortiter repellerent? Sed hoc casu nihil opus erat cohortatione & celeusmate Iesuitarum; ipsa natura quemuis ad sui defensionem & propugnationem impellit, & milites non solent esse trunci, & caudices, sensus expertes, præcipuè tunc, cum de capite & vita agitur. Putasne milites cædis & sanguinis sitientes passuros fuisse, cōpressis manibus, vt trucidarentur, nisi sanctissimi Sacramenti aspectu animum recepissent, & nisi Iesuitę tanquam duces & ductores cohortium ponē sequentes effecissent, vt hostibus imperterritō pectore obuiam irent? Putasne, opus fuisse oleum addere igneę militum bili, vt irruentium aduersariorum impetum reprimerent, seque suamq; vitam in summum discrimen adductam defenderent?

Immane mendacium Arnaldi.

Quingenti illi Franciscani trucidati, quingenta sunt mendacia, quinque verbis & paulò pluribus syllabis comprehensa. Vix arbitror in Oceano, qui illas insulas alluit versari balenam tam fœcundam ouis, quàm tuum os mendaciis. Quamuis autem verum esset, peremptos fuisse, num propterea Iesuitarum suasu & impulsu id accidisset? Quale scelus, affirmare, interitum paratum quingentis Catholicis, quingentis Sacerdotibus, quingentis Religiosis? Ministri sunt, Arnalde, qui eiusmodi Catholicorum carnificinam & lanienam suadent & persuadent, qui Sacerdotes & Religiosos execrantur, persequuntur, infamant & trucidant. Nimis horribilis & prodigiosa est tua mentiendi & criminandi cupiditas: hinc opportunè mones, vt, te talia narrante, arrigamus aures: mira enim narras, & digna, quæ audiantur auribus arrectis, neque possent ingenium subire obiectis clathris ferreis, multoque minùs foribus obscuratis. Sed dolendum

dum est, aures tam minutas, quales Europæis, non esse satis idoneas & patulas mirificis tuis istis narrationibus capiendis: Veterum Indorum auribus nobis opus esset, quorum altera utebantur loco lecti, altera tegimenti & straguli: eiusmodi auribus hîc opus esset, & quidem incrustatis munitisque, ut vocis tuæ impetum sustinerent, quæq; os & foramen tam latum & hians haberent, quàm tormentum æneū grandius & vastius, ut figmentis tuis aditus & initus faciliior & expeditior pateret. Hac rerū præclarissimarum narratione absoluta, latū pæana canis, & ad solitas apostrophas & epiphonemata conuersus, inquit: *Eia itaq; insignis atq; indomita Franciæ nobilitas: accingimini tandem & pergite porro non magis exercitus vestros iungere, quàm animos. Dicere solebat Alexander Antipatrum quidem foris albere, at rubere tamen intus, &c. Mores nobis risum, Arnalde: Nam tua insigni eloquentia & facundia, nobis ad viuum repræsentas Gallum Indicum, quando in regno suo in orbem sese erectis plumis circumagit, pauonis in morem.*

CAPVT LXII.

Refelluntur mendacia ex India ab Arnaldo allata.

SED iam videamus, quid ex Indiis & Peru adferas, inde enim aduolas, his verborum monstris onustus: *At subiiciet aliquis, ut fortè Iesuitæ Galliæ damni aliquid intulerint, certè Indis plurimum profuerunt, multiq; ibi claruerunt miracula. Imò omnino, & nobis quidem valde notandis: quippe qui ope Castilianorum suorum ferro, & igni vltra vicies centena millia innocentissimarum animarum peremerint; talium inquam, quas & ipsorummet historia agnellorum nomine insigniit. Paganismi quidem fibras plerasq; extirparunt, sed non, hercle, conuertendis hominibus illis à Religione nostra alienis, sed eisdem crudelissi-*
me ex-